

Suuntaviivat kansalaisyhteiskunnan osallistamiseksi Visio 2030 -työhön

Sisällys

Visio 2030	3
Taustaa	4
Pohjoismainen kansalaisyhteiskuntaverkosto	6
Julkiset kuulemiset	9

Visio 2030

Kilpailukykyinen Pohjola

Haluamme yhdessä edistää Pohjolan vihreää kasvua, joka perustuu tietoon, innovointiin, liikkuvuuteen ja digitaaliseen integraatioon.

**Pohjolasta
tulee maailman
kestävin ja
integroitunein
alue**

Vihreä Pohjola

Haluamme yhdessä edistää yhteiskuntiemme siirtymistä vihreään talouteen sekä hiilineutraaliutta ja kestävää kierto- ja biotaloutta.

Sosiaalisesti kestävä Pohjola

Haluamme yhdessä edistää osallisuutta, tasa-arvoa ja yhtenäisyyttä alueella, jossa on yhteiset arvot ja jossa vahvistetaan kulttuurivaihtoa ja hyvinvointia.

Kuvat: Yadid Levy/norden.org • Iris Dager/norden.org

Taustaa

Pohjoismaiset yhteistyöministerit (MR-SAM) ovat päättäneet, että Pohjoismaiden ministerineuvoston tulee lisätä yhteistyötä pohjoismaisen kansalaisyhteiskunnan kanssa työssään Visio 2030:n ja sitä koskevan kaudelle 2021–2024 laaditun toimintasuunnitelmien toteuttamiseksi. Sen vuoksi perustetaan **sekä pohjoismainen verkosto** kansalaisyhteiskunnan järjestöjen osallistamiseksi **että** menettelytapa **julkisia kuulemisia** varten, mikä antaa paremmat mahdollisuudet saada kansalaisyhteiskunnan, elinkeinoelämän ja muiden pohjoismaisten toimijoiden näkemykset mukaan Pohjoismaiden ministerineuvoston työhön Visio 2030:n toteuttamiseksi. Molempia kuvataan tuonnempaan.

[Visiomme](#) mukaan Pohjolasta tulee maailman kestävin ja integroitunein alue vuoteen 2030 mennessä. Konkreettista työtä ohjaamaan Pohjoismaiden ministerineuvosto on laatinut toimintasuunnitelman kaudelle 2021–2024, joka sisältää 12 tavoitetta vihreän Pohjolan, kilpailukykyisen Pohjolan ja sosiaalisesti kestävä Pohjolan saavuttamiseksi.

Kansalaisyhteiskunnan osallistamisen merkityksen ja laadun varmistamiseksi mainitaan erityisesti tavoitteessa 11: *"Pohjoismaiden ministerineuvosto antaa Pohjoismaiden kansalaisyhteiskunnalle, erityisesti lapsille ja nuorille, vahvemman äänen ja osallisuuden pohjoismaisessa yhteistyössä, ja lisää heidän tietojaan naapurimaiden kielistä ja kulttuureista."*

Pohjoismaiden ministerineuvosto osallistaa jatkossa sen vuoksi aikaisempaa enemmän kansalaisyhteiskunnan järjestöjä ja muita toimijoita pohjoismaiseen yhteistyöhön. Pohjoismaiden ministerineuvoston tulee olla kansalaisyhteiskunnalle

avoin, läpinäkyvä ja merkittävä organisaatio tiedon, resurssien, prosessien ja asenteiden osalta.

Pohjoismaiset yhteistyöministerit ovat osana tätä työtä päättäneet perustaa uuden toimintamallin kansalaisyhteiskunnan osallistamiseksi Pohjoismaiden ministerineuvoston työhön. Malli koostuu kahdesta osasta:

1. *pohjoismainen kansalaisyhteiskuntaverkosto*, jonka avulla varmistetaan jatkuva vuorovaikutus ministerineuvoston kanssa aina tarpeen mukaan
2. *julkiset kuulemiset*, joiden avulla lisätään kansalaisyhteiskunnan mahdollisuuksia vaikuttaa lähinnä ministerineuvoston suuriin, yleisiin ehdotuksiin, kuten ohjausasiakirjoihin tai ohjelmatoimintaan.

Kuvat: Mads Schmidt Rasmussen/norden.org • Silje Katrine Robinson/norden.org

Pohjoismainen kansalaisyhteiskuntaverkosto

Pohjoismainen kansalaisyhteiskuntaverkosto koostuu kansallisten ja pohjoismaisten kansalaisyhteiskunnan järjestöjen edustajista. Pohjoismainen kansalaisyhteiskuntaverkosto jaetaan kolmeen alaryhmään vision strategisten painopistealueiden mukaisesti: *vihreä Pohjola, kilpailukykyinen Pohjola ja sosiaalisesti kestävä Pohjola*.

Pohjoismaiden ministerineuvosto on viime vuosien aikana pyrkinyt vahvistamaan yhteistyötä kansalaisyhteiskunnan kanssa. Verkostoa ei ole tarkoitettu korvaamaan sektoreiden jo luomia kontakteja ja verkostoja kansalaisyhteiskunnan kanssa. Pohjoismaisen kansalaisyhteiskuntaverkoston tavoitteena on vahvistaa entisestään yhteistyötä pohjoismaisten kansalaisyhteiskuntien kanssa ja tehostaa työn tavoitteellisuutta ja koordinoitua Visio 2030:n ja toimintasuunnitelman 2021–2024 toteuttamiseksi. Tämän tavoitteellisen yhteistyön avulla Pohjoismaiden ministerineuvosto voi varmistaa visiotyön avoimuuden ja tarpeellisuuden, ja lisäämällä pohjoismaisten kansalaisyhteiskunnan järjestöjen vuorovaikutusta Pohjoismaiden ministerineuvoston kanssa varmistetaan niiden osallistaminen pohjoismaiseen yhteistyöhön.

Tehtäväkuvaus

Pohjoismainen kansalaisyhteiskuntaverkosto muodostaa foorumin Pohjoismaiden ministerineuvoston ja muiden verkostoon kuuluvien kansalaisyhteiskuntajärjestöjen kanssa. Pohjoismaisen kansalaisyhteiskuntaverkoston roolia tulee kehittää yhteisesti tunnistettujen tarpeiden ja toiveiden perusteella. Yhteistoiminnan lähtökohtana tulee olla Visio 2030:n ja vuosien 2021–2024 toimintasuunnitelman toteuttaminen.

Pohjoismaiden ministerineuvoston kanssa voidaan toimia yhteistyössä kaikkien ministerineuvostojen (sektoreiden) kautta poliittisen päätöksenteon kaikissa vaiheissa, ja keinoina voidaan käyttää tiedottamista, neuvotteluja, vuoropuhelua ja

osallistamista Pohjoismaiden ministerineuvoston työhön. Kukin sektori vastaa verkoston osallistamisesta tilanteissa, joissa se on tarkoituksenmukaista.¹ Tämä merkitsee ennen kaikkea seuraavaa:

- *tiedotetaan* Pohjoismaiden ministerineuvoston työstä hyödyntämällä ministerineuvoston sivuilla julkaistua tietoa, joka lähetetään suoraan kansalaisyhteiskuntaverkostolle. Verkosto saa siten tietoa tärkeistä ajankohtaisista asioista ja saa mahdollisuuden ottaa siihen kantaa tarvittaessa.
- *neuvotellaan* sektoreiden työhön liittyvistä asioista, jolloin kansalaisyhteiskunta saa mahdollisuuden esittää näkemyksensä ajankohtaisista poliittisista kysymyksistä tai yksittäisistä toimenpiteistä tai aloitteista. Asianomaisen virkamieskomitean puheenjohtaja ja sihteeristö vastaavat säännöllisistä keskusteluista kansalaisyhteiskuntaverkoston kanssa, mikä antaa mahdollisuuden tunnistaa yhteistoimintaa edellyttäviä ajankohtaisia aiheita. Sektorit voivat siten tarvittaessa valmistella asioita yhdessä verkoston kanssa tai osallistaa verkoston konkreettiseen toimintaan.
- *käydään vuoropuhelua* kansalaisyhteiskunnan ja Pohjoismaiden ministerineuvoston tulevista aloitteista ja ehdotuksista
- *osallistetaan* ao. toimijoita Pohjoismaiden ministerineuvoston toimintaan, esimerkiksi tärkeisiin hankkeisiin, kokouksiin ja konferensseihin.

Kansalaisyhteiskunnan järjestöjen välinen yhteistoiminta on verkostossa tapahtuvaa tiedon jakamista ja Pohjoismaiden välistä yhteistyötä. Työ kytketään Visio 2030:n toteuttamiseen tähtäävään työhön, ja sen suunnittelusta, ohjauksesta ja toteutuksesta vastaa pohjoismainen kansalaisyhteiskuntaverkosto. Työtä johtaa verkoston hankejohtaja.

Visio 2030:n pohjoismaisen kansalaisyhteiskuntaverkoston koordinoinnista vastaa pohjoismaisen kansalaisyhteiskuntaverkoston hankejohtaja. Hankejohtaja edustaa kansallista tai pohjoismaista kansalaisyhteiskuntajärjestöä, joka valitaan tehtävään kilpailutuksella syksyn 2020 aikana. Hankejohtajan tehtävänä on koordinoida työ pohjoismaisen kansalaisyhteiskuntaverkoston kanssa sekä hallinnoida Pohjoismaiden ministerineuvoston työlle varaamaa hankebudjettia. Pohjoismaiden ministerineuvosto varaa pohjoismaisen kansalaisyhteiskuntaverkoston toimintaan yhteensä 2 MDKK kaudella 2021–2024.

Haku- ja valintamenettely

Visio 2030:n pohjoismaisen kansalaisyhteiskuntaverkoston edustajat valitaan Pohjoismaiden kansalaisyhteiskunnan järjestöille suunnatulla avoimella hakemuksella valintamenettelyssä, jonka Pohjoismaiden ministerineuvosto toteuttaa tiettyjen kriteerien pohjalta.

Hakumenettely järjestetään vuoden 2021 ensimmäisellä neljänneksellä. Haku pohjoismaiseen kansalaisyhteiskuntaverkostoon tapahtuu sähköisellä lomakkeella, johon kansalaisjärjestöt täyttävät 1) järjestön tiedot, 2) järjestöä pohjoismaisessa kansalaisjärjestöverkostossa edustavan henkilön tiedot sekä 3) perustelut osallistumiselle pohjoismaiseen kansalaisyhteiskuntaverkostoon.

1. Käsiteltävän aihealueen mukaan voidaan osallistaa joko koko verkosto tai vain osa siitä. Verkosto voi myös valita keskuudestaan edustajan tiettyä asiaa varten.

Valinta suoritetaan vuoden 2021 toisen neljänneksen aikana. Pohjoismaiden ministerineuvosto valitsee Visio 2030:n pohjoismaiseen kansalaisyhteiskuntaverkostoon yhteensä 40 edustajaa. Pohjoismaiden ministerineuvosto arvioi hakemuksia seuraavien Pohjoismaiden yhteistyöministerien päättämien kriteerien mukaisesti:

- Hakijan tulee olla Suomessa, Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa, Islannissa tai Ahvenanmaalla, Färsaarilla tai Grönlannissa toimiva kansalaisyhteiskunnan järjestö² tai pohjoismainen kansalaisyhteiskuntajärjestöjen yhteenliittymä.
- Hakijalla tulee olla työnsä kautta kytkös yhteen tai useampaan Visio 2030:n strategisesta painopistealueista: vihreä Pohjola, kilpailukykyinen Pohjola ja sosiaalisesti kestävä Pohjola.
- Hakijan tulee osoittaa kiinnostusta, sitoutumista ja motivaatiota tavoitteelliseen yhteistyöhön Pohjoismaiden ministerineuvoston kanssa Visio 2030:n toimeenpanemiseksi osana pohjoismaista kansalaisyhteiskuntaverkostoa.

Pohjoismaiden ministerineuvosto pyrkii valitsemaan hakijat siten, että ne jakautuvat tasaisesti eri Pohjoismaiden ja Visio 2030:n kolmen strategisen painopistealueen kesken. Lisäksi tavoitellaan huolellisesti harkittua edustusta myös monimuotoisuusnäkökulmasta sekä tasaista sukupuolijakaumaa (eli 40–60 % kumpaakin sukupuolta) ja hyvää ikäjakaumaa (ts. vähintään 10 % nuorison edustajia). Verkoston nuorisoedustajien tulee edustaa jonkin tyyppistä nuorisojärjestöä (järjestö toimii nuorten hyväksi/kanssa tai koostuu nuorista). Ministerineuvosto pitää toivottavana, että nuorisojärjestöjen valitsemat henkilöt ovat korkeintaan 28-vuotiaita. Poikkeuksen muodostavat nuorten vammaisjärjestöt, sillä heillä ja heidän organisaatioillaan on erilaiset toimintaedellytykset ja jäsenet ovat usein vanhempia kuin muiden nuorisojärjestöjen jäsenet.

2. Järjestäytyneeseen kansalaisyhteiskuntaan kuuluu vapaaehtoisjärjestöjä, aatteellisia järjestöjä, yhdistyksiä, säätiöitä, hyväntekeväisyysjärjestöjä, kansalaisjärjestöjä, edunvalvontajärjestöjä, elinkeinoelämän järjestöjä, työmarkkinajärjestöjä, uskonnollisia yhteisöjä, sosiaalisia yrityksiä tai osuuskuntia sekä harrastuspohjaisia ryhmiä.

Kuvat: Yadid Levy/norden.org • Tam Vibberstoft/norden.org

Julkiset kuulemiset

Julkiset kuulemiset antavat kansalaisyhteiskunnalle, elinkeinoelämälle ja muille Pohjolan toimijoille mahdollisuuden tehdä ehdotuksia Pohjoismaiden ministerineuvoston työhön.

Norden.org-sivustoon rakennetaan julkisen kuulemisten portaali, jossa julkaistaan Visio 2030:een liittyvään työhön sisältyviä ehdotus- ja raporttiluonnoksia. Mukana on kyselylomake, johon voidaan kirjoittaa kommentteja ja mielipiteitä. Portaali avataan keväällä 2021.

Pohjoismaiden ministerineuvosto järjestää julkiset kuulemiset esimerkiksi pohjoismaisille yhteistyöohjelmille sekä suurille ohjelma- ja hankeaktiviteeteille. Kuulemisia voidaan käyttää poliittisen päätöksenteon kaikissa vaiheissa. Sektorit vastaavat julkisten kuulemisten toteuttamisesta.

Julkisten kuulemisten kohderyhmiä ovat kansalaisyhteiskunnan järjestöt, kansalaiset, elinkeinoelämä, yliopistot, viranomaiset ym. pohjoismaiset toimijat. Näin saadaan mukaan laajempi kohderyhmä kuin Visio 2030:n pohjoismaisen kansalaisyhteiskuntaverkoston kautta. Työ kytetään myös Visio 2030:n pohjoismaiseen kansalaisyhteiskuntaverkostoon välittämällä verkostolle jatkuvasti tietoa portaalissa julkaistusta uudesta julkisesta kuulemisesta.

Tietoja tästä julkaisusta

Suuntaviivat kansalaisyhteiskunnan osallistamiseksi Visio 2030 -työhön

PolitikNord 2021:717

ISBN 978-92-893-6970-1 (PDF)

ISBN 978-92-893-6971-8 (ONLINE)

<http://doi.org/10.6027/politknord2021-717>

© Pohjoismaiden ministerineuvosto 2021

Ulkoasu: Louise Jeppesen

Pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismainen yhteistyö on yksi maailman laajimmista alueellisista yhteistyömuodoista. Yhteistyön piiriin kuuluvat Islanti, Norja, Ruotsi, Suomi ja Tanska sekä Ahvenanmaa, Färsaaret ja Grönlanti.

Pohjoismaista yhteistyötä tehdään politiikan, talouden ja kulttuurin aloilla tärkeänä osana eurooppalaista ja kansainvälistä yhteistyötä. Pohjoismaisen yhteisön tavoitteena on vahva Pohjola vahvassa Euroopassa.

Pohjoismainen yhteistyö pyrkii vahvistamaan pohjoismaisia ja alueellisia etuja ja arvoja globaalissa maailmassa. Maiden yhteiset arvot lujittavat osaltaan Pohjolan asemaa yhtenä maailman innovatiivisimmista ja kilpailukykyisimmistä alueista.

Pohjoismaiden ministerineuvosto

Nordens Hus

Ved Stranden 18

DK-1061 Kööpenhamina

www.norden.org

Lisää pohjoismaisia julkaisuja on luettavissa osoitteessa www.norden.org/fi/publikationer